

Pozytywna dyscyplina w przedszkolu

Opracowanie – Dorota Maksymczak

„Dyscyplina robi to, czego nie lubisz, ale robi to tak, jak to kochasz.”

- Mike Tyson

Dlaczego dyscyplina jest potrzebna?

Dzieci:

współpracują są bezpieczne odnoszą się z szacunkiem do innych korzystają w pełni z możliwości, jakie daje im przedszkole.

Nauczyciel:

pracuje w komforcie czuje, że kontroluje bezpieczeństwo, chce więcej, bo może więcej.

Współpraca z rodzicami układa się pomyślnie.

Jak współpracują przedszkolaki?

Dzieci współpracują, gdy:

czują się traktowane sprawiedliwie rozumieją sens próśb, komunikacja werbalna jest dla nich dostępna, są w dobrej kondycji psychofizycznej, działanie jest ciekawe.

Jednak wciąż:

mają problemy z kontrolą emocji i zachowań,
nie przewidują konsekwencji bywają egocentryczne

Dziecięce zasady posiadania

1. Jeśli coś mi się podoba, to jest moje
2. Jeśli coś mam w ręce, to jest moje
3. Jeśli mogę ci to zabrać, to jest moje
4. Jeśli bawiłem się tym przed chwilą, to jest moje
5. Jeśli coś jest moje, to NIGDY nie może być to twoje
6. Jeśli coś buduję, to WSZYSTKIE części są moje
7. Jeśli to pierwszy zobaczyłem, to jest moje
8. Jeśli bawiłeś się czymś i odłożyłeś na chwilę, to to stało się moje
9. Jeśli bawisz się czymś moim, to mam prawo cię ugryźć
10. Jeśli się popsulo, to jest twoje

Kiedy zabronić, a kiedy pozwolić?

- odpoczynek,
- posiłek,
- potrzeby fizjologiczne,
- bezpieczeństwo
- udział w zajęciach
- wykonywanie kart pracy
- imperatyw ruchu

Ograniczenia i trudności:

**Granica wyznaczana sercem,
rozumieniem, elastycznością!**

PODSTAWY DYSCYPLINY

Malutkie cele:

- siedzenie w kole, ustawianie w pary/pociąg,
- zabawy z hamowaniem
- bazowe umiejętności komunikacyjne:
kontakt wzrokowy,
wspólne pole uwagi,
gest wskazywania palcem,
koncentracja uwagi,
naśladownictwo

Jasny system zasad:

kodeks, komunikowanie zasad, przewidywalność reakcji, rutyna: plan dnia, czas

Sposoby na siadanie w kole:

- papierowa taśma / poduszki / nakładki na krzesło

- gniazdko pudło

- "Twoja misja"

- czas

-bijemy rekord zabawa z muzyką, z muzyką / z symbolami

-wyciszanki - zapraszanki / uspokajanki

-trik z wchodzeniem do sali (kolory/ wejście pojedynczo)

Sposoby na ustawianie w pary:

- ❑ pociąg / papierowa linia / linie na siedząco,
- ❑ "skradanka"
- ❑ czas - bijemy rekord zabawa z muzyką, z muzyką / z symbolami wyciszanki - zapraszanki / uspokajanki
- ❑ kroki przejściowe: siadamy na dywanie - ustawiamy w pary

Bazowe umiejętności komunikacyjne a dyscyplina

- kontakt wzrokowy,
- wspólne pole uwagi,
- naśladownictwo,
- gest wskazywania palcem
- oraz: koncentracja uwagi i percepcja

Kodeks i jego stosowanie :

- miejsce
- sposób wprowadzenia
- ilość plansz
- Oraz: odnoszenie się do zasad

Rutyna i organizacja:

- ❖ czas na realizację
- ❖ zadania
- ❖ porządek
- ❖ plan dnia

Sposoby na porządek, organizacja:

- ✓ pudła i ilustrowane oznaczenia zabawa "Z piosenką"
- ✓ technika: "śpiąca zabawka"
- ✓ technika: pomysły na zabawę / zaproszenie
- ✓ technika: ograniczenie zabawek na start
- ✓ zasada: biorę nowe, gdy odłożę stare
- ✓ technika: sprzątanie rękami dziecka*
- ✓ technika: zaproszenie i wyjaśnienie
- ✓ zabawa "Agenci"
- ✓ zabawa "Detektyw" żart "wywar z samotnych zabawek"
- ✓ metoda: umowa
- ✓ zabawa "Zabawki do domków"

Co zrobić, gdy dzieci przeszkadzają na zajęciach?

- zainteresowanie
- zmiana formy i poszukiwanie "tej odpowiedniej"
- wybór dziecka (z ograniczeniami)
- wpływ na przebieg zajęć
- zajęcia umożliwiające działanie

WSKAZÓWKI UNIWERSALNE

- A. Klatka stop – „Ręce w górę, rośnie las...”
- B. Zebranie na dywanie
- C. Zmiana przestrzeni
- D. Strata czasu? – nie tracimy, kiedy uczymy obszarów społecznych
- E. Podstawa Programowa – zasady społeczne są wpisane
- F. Relacja – człowiek - człowiek

Pytania do autorefleksji

Co mną kieruje?

Moja wizja "zdyscyplinowanego dziecka"

Moja wizja sukcesu przedszkolaka

Czego mam już dość?

Co mnie męczy?

Co dziecko moim zdaniem "powinno"?

Kiedy wiem, że mam nauczycielski "autorytet"?

Jak się czuję w miejscu pracy?

TRUDNOŚCI INDYWIDUALNE

Kiedy dziecko przekracza granice?

- Eksperyment społeczny
- Autonomia
- Łatwiej, znaczy lepiej
- Nieświadomość
- Wyrażanie emocji
- Brak umiejętności rozwiązywania problemu
- Odreagowanie
- Naśladownictwo
- Zagubienie

Pojedyncze gagatki

Przeszkody:

- deficyty;
- wypracowane schematy z rodzicami / innymi nauczycielami

Zasady:

- Kontakt wzrokowy
- Zbieranie ciała – uspokojenie
- Zmiana miejsca – otoczenia
- Rozmowa, rozmowa, rozmowa!

JAK WYZNACZAĆ GRANICE, GDY DZIECKO TESTUJE NAS?

Odniesienie do zasad danej społeczności/grupy:

"Haniu, widzę, że jesteś zła, ale nie zgadzam się na bicie.

Chcę, żeby każdy w naszej grupie czuł się dobrze.

Możesz uderzyć w poduszkę albo tupać mocno w podłogę."

Potrzeby danej grupy społecznej:

"Franiu, jesteśmy w muzeum.

Cieszę się, że jesteś w dobrym nastroju, ale popatrz: Ci ludzie oglądają obrazy w ciszy, skupiają się.

Twoja zabawa przeszkadza im.

Pobawisz się tym autem, kiedy wrócimy do przedszkola, ok?"

Przykład:

"Kajtek, wiem, że jest Ci przykro, bardzo chciałeś zostać jeszcze w sali zabaw.
To normalne, że jesteś zdenerwowany. Ale nie zgadzam się, żebyś biegał sam po parkingu. Jeżdżą tutaj samochody, to niebezpieczne. Kiedy ja się denerwuję, zaciskam mocno pięści, spróbujesz?"

Czego to wymaga od nas?

- cierpliwość (dziecięcy egocentryzm)
- wielokrotne powtórzenia
- rozmowa o emocjach innych
- książki
- ZABAWA SYMBOLICZNA

JAK DZIAŁAĆ, GDY DZIECKO WALCZY O WSZYSTKO?

-przyznanie dziecku, że to jest ważne:

"Haniu, widzę, że to było dla Ciebie ważne. Chciałaś zostać na placu."

-zapewnienie o dobrej intencji i szacunku do potrzeby dziecka "Nie chciałam Ci popsuć zabawy, ale..."

-wyjaśnienie "Pani Kasia czeka z obiadem, nie chcę, żeby był zimny."

-alternatywa: "Po obiedzie zrobimy zabawy ruchowe w sali. Co Ty na to?"

-przekierowanie: "Nie? Ok, rozumiem, nie masz na to ochoty. Pozostałe dzieci jednak chcą zjeść. Co proponujesz?"

-"po aktorsku" : "Chciałabyś zostać na placu. Ja chciałabym, żeby dzieci nie jadły zimnego obiadu. Zimne mięso jest ble!. Trudna sprawa, co możemy zrobić? Musimy wymyślić jakieś rozwiązanie!"

-ograniczony wybór: "Ty masz ochotę na zabawę, ale nie możemy już zostać na placu. Możemy w sali zabawić się w wyścigi w miejscu lub zagrać w piankową piłkę. Wybierzesz coś

-czy masz inną propozycję?"

Czego to wymaga od nas?

- uznania potrzeby dziecka,
- uszanowania jej otwartości na alternatywy i kompromisy,
- czasu na rozmowę z dzieckiem
- gdy nie ma czasu: szukaj go (zaproś dziecko wcześniej,
- rozmawiaj przed daną sytuacją,
- ustal plan tego, co będzie się działo,
- zaproś wszystkie dzieci wcześniej)

**Nie psuj mnie, dając mi
wszystko, o co cię proszę.
Niektórymi prośbami
wystawiam cię jedynie
na próbę.**

CO ZROBIĆ, GDY DZIECKO BIJE I WYRYWA ZABAWKI?

Nazwij: "Widzę, że chcesz, żeby Hania oddała Ci zabawkę"

Wytłumacz: "Jeśli czegoś chcesz, spróbuj to powiedzieć. Hania chyba nie rozumie czemu płaczesz"

Pokaż jak to załatwić inaczej: "Powiedz: Haniu, bawiłam się tym autem. Oddaj mi je, proszę"

Akcentuj, że to dobre i szybkie rozwiązanie: "Widzisz, na szczęście udało się naszą sprawę szybko załatwić"

Procedura: (3 paluszki) "Tłumaczę, proszę, idę po pomoc"

Czego to wymaga od nas?

- ✓ otwartości na pomoc
- ✓ dawania dużej ilości przykładów,
- ✓ wzoru
- ✓ towarzyszeniu dziecku w modelowaniu działania
- ✓ docenienie dziecka

CO ROBIĆ, GDY DZIECKO NIE SŁUCHA I ŚMIEJE SIĘ?

1. **nazwij obserwację:** "Haniu, wyrwałaś Frankowi autko z ręki"
2. **nazwij potrzebę** dziecka: "Chciałaś się nim pobawić, tak?"
3. **pokaż punkt widzenia** innej osoby: "Franek płacze, zabrałaś mu zabawkę. Czy myślisz, że jest mu teraz miło?"
4. **wyraż granicę:** "Nie zgadzam się na wyrywanie zabawek, chcę, żeby wszystkim było miło"
5. **pokaż jak załatwić to inaczej:** "Co możesz zrobić, kiedy chcesz zabawki, którą bawią się inni?"

Dziecięcy egocentryzm

Pokaż innych: "Haniu, teraz Franek bawi się tą zabawką"

Odwróć sytuację: "Haniu, czy jeśli ja chciałabym teraz czegoś Twojego, to musisz mi to dać? Na przykład - ta lala. Czy mogę Ci ją zabrać, skoro teraz ja chcę się nią bawić?"

Doświadczenie: "Haniu, daj mi na chwilę swoją lalę. Co byłoby, gdybyś powiedziała, że jej teraz nie oddam, bo teraz ja się chcę nią bawić? No, właśnie. Franiu czuje to samo. Mam taką propozycję..."

Czego to wymaga od nas?

- elastyczności w parafrazowaniu słów dziecka
- tłumaczenia,
- wyjaśniania

Jak sobie poradzić, gdy dziecko prezentuje trudne emocje?

- nazwij emocje: "Widzę, że jesteś naprawdę zdenerwowana"
- pokaż, że widzisz powagę sytuacji: "To ogromna złość. Nie chciałaś wcale wychodzić już z przedszkola, widzę."
- wy tłumacz: "Nie chciałam, żebyś źle się czuła. Po prostu pada deszcz - nie chcę, żebyś zmokła."
- ustal granicę: "Nie zgadzam się na szczypanie. To boli."
- pokaż, jak to załatwić inaczej: "Kiedy jesteś na mnie zła, możesz przyjść i mi o tym powiedzieć. Pomogę Ci."
- chwila dla dziecka poza salą: "Nie zgadzam się na bicie mnie. Chcę Ci pomóc, zaczekam chwilę"

Czego to wymaga od nas?

- ❖ nie dolewania oliwy do ognia
- ❖ otwartości na ukojenie emocji
- ❖ zadbania o bezpieczeństwo
- ❖ dużo rozmów o emocjach
- ❖ "bezpieczna przestrzeń"

Co zrobić, gdy dziecku brak umiejętności?

nazwij: "Widzę, że chcesz bardzo jeszcze się bawić"

nazwij obserwację i granicę: Rzucasz zabawkami, bo jesteś zły?
Nie zgadzam się na to, zniszczysz je."

pokaż jak to załatwić: "Powiedz: Chcę się jeszcze bawić. Jestem zdenerwowany!"

zaproponuj rozwiązanie: "Wymyślimy razem co możemy zrobić. Może..."

Czego to wymaga od nas?

- ❖ zrozum przyczynę
- ❖ pokaż jak sobie poradzić
- ❖ kształtuj umiejętności w zabawie - ZABAWA SYMBOLICZNA
- ❖ modeluj literaturą, bajką

CO ZROBIĆ, GDY DZIECKO WYBUCHA BEZ POWODU?

- Pomyśl o przyczynie "Widzę, że masz zły dzień. Stało się coś o czym chcesz pogadać?"
- Przyczyny: ciasne granice, opresyjne środowisko, frustracje z domu, przebudźcowanie, głód, choroba
- Spróbuj dotrzeć do zamkniętego dziecka - buduj pomost: "Też czasami czuję się tak zła, że mam ochotę bić. Ale nie biję, to boli innych"
- Wzbudź zainteresowanie: "Mam sekretny sposób na swoją złość"
- Zaproponuj rozwiązanie: "Lubię ją wtedy narysować! Potrafię zabazgrać całą kartkę! A wiesz co mama robi ze swoją złością?..."

Czego to wymaga od nas?

- ❖ zrozum przyczynę
- ❖ dokonaj samoanalizy / analizy otoczenia
- ❖ spotkaj się w formie konsultacji z rodzicem
- ❖ podpowiadaj właściwe rozwiązania innym
- ❖ "zadziałaj" (w zależności od przyczyny zmień przebieg dnia,
- ❖ zaplanuj zajęcia ze specjalistami, spacer, wyciszącą zabawę)

Pytania do samoanalizy:

- kiedy mówię "nie"?
- kiedy jest przestrzeń na swobodę w działaniu?
- czy potrafię uzasadnić swoją prośbę?
- czy jestem nerwowy, wybuchowy, lękowy?
- czy zbliża się coś emocjonującego?
- jakie mam przekonania
na temat trudnych zachowań dziecka?

SPOSÓB NA NAŚLADOWANIE NIEAPROBOWANYCH ZACHOWA

☐zapytaj: "Franio, ostatnio często pokazujesz język innym. Co to oznacza?"

☐dopytaj: "A dlaczego pokazujesz język, zamiast o tym powiedzieć?"

☐wy tłumacz: "Kiedy inni widzą, że pokazujesz język, denerwują się. Kiedy powiesz co czujesz, jest łatwiej"

☐nie reaguj nadmiernie: "Nie jesteś zadowolony, tak?"

☐pracuj nad "wzorem"

Czego to wymaga od nas?

- rozsądku: zamiast izolować- naucz je być "asertywnym"
- kontrolowania swojej reakcji

CO ZROBIĆ, GDY ZACHOWANIE WRACA I POWTARZA SIĘ

Doświadczenie dziecka:

- a) niekonsekwencja i niesłowność
- b) przesunięta granica - gdy dziecko decyduje o wszystkim
- c) choroba dziecka
- d) postawa lękowa rodzica lub nauczyciela

Perspektywa dorosłego:

- a) wymusza
- b) nie odpuszcza
- c) bywa nie do zniesienia
- d) wpada w histerię

Strategie:

- "zatrzymaj rękę w locie"

- zakomunikuj granicę "Nie zgadzam się na bicie, uderz w stół, jeśli chcesz"

- umowa przed rozpoczęciem działania / umowa po zakończeniu działania

"Haniu, kolejny raz ogromnie trudno było wyjść z placu zabaw. Uciekasz, krzyczysz, to mnie stresuje, nie zgadzam się na to. Następnym razem pójdziemy na plac, gdy będziesz gotowa wyjść, kiedy o to poproszę" "Haniu, rozumiem, że masz ochotę na plac zabaw. Zgadzam się, jeśli trzymamy się naszej umowy. Co zrobisz, kiedy poproszę o wyjście z placu?"

- zmiana prowadzącego spór

- konsekwencja logiczna "Haniu, nie lubię zabaw piłką w sali. Zawsze kiedy piłka wchodzi w grę - zaczyna się kłótnia. Dlatego ją schowałam - nie chcę tych kłótni. " "Haniu, chcę, żebyś bawiła się z dziećmi. Jednak za każdym razem, gdy jesteś obok - wywracasz im budowlę, nie chcę tego. Pobaw się przy stole, a gdy będziesz gotowa wrócić na dywan bez niszczenia zabawy innym - daj mi znać" "nie usuwaj szkód za dziecko"

- umowa i czytelne zasady granica bezpieczeństwa / Twoja granica (udaję się w bezpieczne miejsce, przechodzę do rozmowy)

PROBLEMY GRUPOWE

JAK PORADZIĆ SOBIE Z CHAOSEM?

- rozbij problem na części pierwsze
- podchodź blisko do dziecka, które ignoruje komunikat
- odszukaj pierwszy klocek w domino

SPOSÓB NA NAWRACAJĄCE TRUDNOŚCI

Rozmowa przed: co będzie się działo jakie są Twoje oczekiwania i dlaczego

Konkrety: Co zrobisz, gdy...?

Przeciwdziałanie problemom:

- obserwacja i wyciszanie zanim wybuchnie pożar
- rozmowy indywidualne z dziećmi
- uświadamianie i utrwalanie zasad
- zabawy wyciszające
- zabawy z wchodzeniem w role / parateatralne

Dlaczego dzieci nas nie słuchają?

- ❖ nakaz bez wyjaśnień
- ❖ zbyt trudne wyjaśnienie
- ❖ słucha, ale nie słyszy
- ❖ nieuszanowanie autonomii
- ❖ brak motywacji

Co zrobić, gdy jeszcze sobie "nie pogadacie"?

- komunikacja to więcej niż tylko słowa: intonacja, mimika, gest, ruch
- ograniczeniami w komunikacji: przekieruj działanie dziecka
(inny przedmiot - podobna czynność; inna czynność - ten sam obiekt)
- zmiana działania dziecka (inny przedmiot, inna czynność)
- spokojna odmowa, krótkie wyjaśnienie "Auć! To mnie boli, nie rób tak, proszę. Zrób..." (+ przekierowanie)
- odmowa stanowcza
("Adaś, to boli. Nie szczyp - daj przytulaska")
- zmiana w przestrzeni
- próby budowania zrozumienia - wielokrotne powtórzenia

SPOSÓB NA BRAK MOTYWACJI DO DZIAŁANIA

ZABAWA

WESOŁA INTONACJA

ZAGADKOWY PRZEDMIOT

WYUCZONA MOTYWACJA ZEWNĘTRZNA

ALTERNATYWY DLA KAR I NAGRÓD

- przewidywanie tego co nastąpi
- rozmowa, rozmowa, rozmowa
- pokazanie innej drogi do osiągnięcia celu
- wyjaśnienie prośba i bezpieczna przestrzeń ("Zaczekaj tutaj, chciałabym z Tobą porozmawiać")
- konsekwencja logiczna

WSPÓŁPRACA KTO MOŻE POMÓC?

pomoc psychologiczno-pedagogiczna

pomoc nauczyciela

poradnia psychologiczno-pedagogiczna

rozmowa z rodzicem: konsultacje, plan, ocena jego realizacji,
zgłoszenie do dyrekcji - wgląd w sytuację rodzinną dziecka

„Gdyby siła miała znaczenie, to słoń,
a nie lew byłby królem dżungli.”

— Anderson Silva

